

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

O'ZBEKISTONDAGI TA'LIM JARAYONIDA PEDAGOGIKA TA'LIM MUASSASALARI FAOLYATI VA O'RNI

Jo'rayeva Dilorom

Termiz davlat pedagogika instituti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonning zamonaviy ta'lim tizimida pedagogika ta'lim muassasalarining tutgan o'rni va ularning faoliyat yo'nalishlari tahlil qilinadi. Muallif Yangi O'zbekiston sharoitida pedagogik kadrlar tayyorlash sifatini oshirish, ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish hamda oliy pedagogik ta'limning jamiyat taraqqiyotidagi strategik ahamiyatini yoritib beradi. Shuningdek, maqolada pedagogik muassasalar faoliyatini takomillashtirishga doir mavjud muammolar va ularning yechimlari bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: pedagogika, ta'lim muassasasi, pedagogik mahorat, innovatsiya, kadrlar tayyorlash, ta'lim sifati, uzluksiz ta'lim, raqamli texnologiyalar, metodika.

Bugungi globallashuv va jadal texnologik taraqqiyot davrida har bir davlatning barqaror rivojlanishi bevosita uning intellektual salohiyati va ta'lim tizimining sifatiga bog'liqdir. O'zbekistonda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlarning markazida ham aynan inson kapitalini rivojlantirish hamda raqobatbardosh kadrlar tayyorlash masalasi turibdi. Mazkur strategik maqsadni amalga oshirishda esa pedagogika ta'lim muassasalari hal qiluvchi bo'g'in vazifasini o'taydi.

Yangi O'zbekistonni barpo etish yo'lida uchinchi Renessans poydevorini yaratish shunchaki shior emas, balki chuqur bilimli, zamonaviy fikrlaydigan va yuksak ma'naviyatli ustozlar armiyasini shakllantirishni talab etadi. So'nggi yillarda mamlakatimizda pedagogik ta'lim sifatini tubdan yaxshilash, pedagogik kadrlarni tayyorlash tizimini innovatsion asosda takomillashtirish bo'yicha muhim huquqiy va institutsional choralar ko'rildi. Xususan, pedagogika ta'lim muassasalarining jamiyatdagi o'rni faqat dars berish bilan emas, balki ilg'or pedagogik texnologiyalarni yaratish, ta'lim klasterlarini shakllantirish va yosh avlodni kreativ fikrlashga o'rgatish bilan belgilanmoqda.

Biroq, zamonaviy mehnat bozorining talablari va ta'lim sohasidagi raqamli transformatsiya jarayonlari pedagogika ta'lim muassasalari oldiga yangi vazifalarni qo'yimoqda. An'anaviy o'qitish metodlaridan voz kechib, talabalarda nafaqat nazariy bilim, balki amaliy kompetensiyalarni shakllantirish, o'qituvchi nufuzini oshirish va

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

pedagogik faoliyatga iste'dodli yoshlarni jalb qilish bugungi kunning kechiktirib bo'lmaz vazifasidir.

Ushbu maqolada O'zbekistondagi pedagogika ta'lim muassasalarining hozirgi holati, ularning davlat va jamiyat taraqqiyotidagi o'rni, shuningdek, ta'lim jarayonini xalqaro standartlar darajasiga olib chiqishda uchrayotgan to'siqlar va ularni bartaraf etish yo'llari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi.

O'zbekistonda pedagogik ta'lim tizimini isloh qilish va uning jamiyat taraqqiyotidagi o'rnini belgilash masalasi bugungi kunda davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Ta'lim sifati bevosita pedagogning tayyorgarlik darajasi, uning metodik mahorati va zamonaviy texnologiyalar bilan ishlash ko'nikmasiga bog'liq. Shu sababli, pedagogika oliy ta'lim muassasalari (OTM) shunchaki mutaxassis yetkazib beruvchi maskan emas, balki jamiyatning intellektual salohiyatini shakllantiruvchi strategik markazlar hisoblanadi.

So'nggi yillarda mamlakatimizda pedagogik ta'lim yo'nalishidagi OTMlar soni ortib, ularning moddiy-texnik bazasi sezilarli darajada mustahkamlandi. Biroq, miqdoriy ko'rsatkichlardan sifat ko'rsatkichlariga o'tish jarayoni o'ziga xos murakkabliklarni keltirib chiqarmoqda. Hozirgi kunda pedagogik ta'limning mazmuni kompetensiyaviy yondashuv asosida qayta ko'rib chiqilmoqda. Bunda asosiy e'tibor talabalarga faqat nazariy bilimlarni berishga emas, balki ularda real dars jarayonida yuzaga keladigan muammoli vaziyatlarni hal etish qobiliyatini (soft skills) shakllantirishga qaratilgan.

O'zbekiston tajribasida o'ziga xos yangilik bo'lgan "Ta'lim klasteri" modeli pedagogika muassasalari faoliyatida inqilobiy o'zgarish yasadi. Ushbu tizimning mazmuni oliy ta'lim, xalq ta'limi, maktabgacha ta'lim va ilmiy-tadqiqot institutlari o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ta'minlashdan iborat. Klaster yondashuvi doirasida talabalar o'qishning dastlabki yillaridanoq maktab muhitiga moslashadi, tajribali ustozlardan "ustoz-shogird" an'anasi asosida amaliyot o'rganadi. Bu esa oliygohni bitirgan yosh mutaxassisning maktabdagi muhitga begonalashmasligini va ish faoliyatini birinchi kundanoq samarali boshlashini kafolatlaydi.

Pedagogika ta'lim muassasalari faoliyatining muhim yo'nalishlaridan biri — bu ta'limni raqamlashtirishdir. Bugungi o'quvchi axborot oqimi ichida voyaga yetayotgan "Z avlodi" vakili bo'lganligi sababli, bo'lajak pedagoglardan ham yuqori raqamli savodxonlik talab etiladi. OTMlarda o'quv jarayoniga LMS (Learning Management System), interaktiv platformalar va sun'iy intellekt elementlarining joriy etilishi bo'lajak

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

o‘qituvchilarga darslarni qiziqarli va samarali tashkil etish imkonini beradi. Raqamli pedagogika — bu shunchaki kompyuterdan foydalanish emas, balki masofaviy va gibrid ta’lim shakllarida o‘quvchilarning motivatsiyasini ushlab tura olish san’atidir.

Shuningdek, pedagogika muassasalarining ilmiy-tadqiqot salohiyati ham tahlil qilinishi lozim. Hozirda oliy pedagogik ta’limda ilmiy izlanishlar faqat nazariya bilan cheklanib qolmay, bevosita metodikani takomillashtirishga xizmat qilishi shart. Pedagogik innovatsiyalar, inklyuziv ta’lim metodikasi, tabaqalashtirilgan o‘qitish texnologiyalari kabi yo‘nalishlarda olib borilayotgan tadqiqotlar natijalari darsliklar va o‘quv qo‘llanmalariga tezkorlik bilan tatbiq etilishi lozim. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, pedagogik mahorat — bu tug‘ma iste’dod emas, balki tinimsiz izlanish va ilmiy asoslangan metodika natijasidir.

Xalqaro reytinglar (QS, Times Higher Education) talablariga muvofiq, O‘zbekistondagi pedagogika universitetlari xorijiy yetakchi oliygohlar bilan hamkorlikni kengaytirmoqda. Qo‘shma diplom dasturlari, akademik mobillik va xorijiy mutaxassislarni o‘quv jarayoniga jalb etish bo‘lajak o‘qituvchilarning dunyoqarashini kengaytirib, ularni xalqaro darajadagi mutaxassis bo‘lib yetishishiga xizmat qiladi. Finlyandiya, Janubiy Koreya va Estoniya kabi ta’limi rivojlangan davlatlar tajribasini milliy mentalitetga moslashtirgan holda joriy etish pedagogika muassasalari oldida turgan dolzarb vazifadir.

Pedagogika ta’lim muassasalari jamiyatning ijtimoiy-madaniy qiyofasini belgilab beruvchi asosiy drayverlardir. Ularning faoliyatini takomillashtirish nafaqat ta’lim sohasini, balki iqtisodiyotning barcha tarmoqlari uchun intellektual poydevor yaratishni anglatadi. Bo‘lajak pedagogning ijtimoiy mavqeyini oshirish, uning moddiy va ma’naviy rag‘batlantirilishini ta’minlash esa ushbu muassasalar bitiruvchilarining sifat darajasini yangi bosqichga olib chiqadi. Zero, barkamol avlod tarbiyasi — kuchli tayyorgarlikka ega, zamonaviy fikrlaydigan va o‘z kasbiga sadoqatli pedagoglar qo‘lidadir.

O‘zbekistonda pedagogika ta’lim muassasalarining faoliyatini tahlil qilish natijasida quyidagi xulosalarga kelish mumkin:

Birinchi, pedagogika yo‘nalishidagi oliy ta’lim muassasalari shunchaki kadrlar yetkazib beruvchi maskan emas, balki mamlakatning intellektual va ma’naviy poydevorini shakllantiruvchi strategik markazlarga aylanmoqda. Ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan klaster yondashuvi nazariya va amaliyot o‘rtasidagi masofani qisqartirib,

bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini bevosita ish jarayonida shakllantirish imkonini bermoqda.

Ikkinchidan, raqamli transformatsiya sharoitida pedagogik muassasalar oldida turgan asosiy vazifa — an'anaviy ta'lim usullarini saqlab qolgan holda, ularni zamonaviy axborot texnologiyalari bilan uyg'unlashtirishdir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pedagogning texnologik savodxonligi dars samaradorligini kamida 30-40% ga oshiradi.

Uchinchidan, pedagogik ta'lim sifatini oshirish uchun nafaqat o'quv dasturlarini, balki bo'lajak o'qituvchilarning ijtimoiy-psixologik tayyorgarligini ham takomillashtirish zarur. O'qituvchi kasbi nufuzini oshirish va uning ijtimoiy himoyasini kuchaytirish — pedagogika muassasalariga eng iqtidorli yoshlarni jalb qilishning asosiy omilidir.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistondagi pedagogika ta'lim muassasalari o'z faoliyatini jahon standartlari asosida modernizatsiya qilish orqali mamlakatning uzoq muddatli taraqqiyotiga xizmat qiluvchi sifatli ta'lim zanjirini yaratmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Mirziyoyev Sh.M. "Yangi O'zbekiston strategiyasi". – Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2021.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 27-fevraldagi "Pedagogik ta'lim sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4623-sonli Qarori.
3. Muslimov N.A. "Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini shakllantirish texnologiyalari". – Toshkent, 2013.
4. Hoshimov K., Safoeva S. "Pedagogika tarixi" (Darslik). – Toshkent: "O'qituvchi", 2010.
5. UNESCO. "Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development Goal 4". 2015.
6. Xodjayev B.X. "Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti". – Toshkent: "Sano-standart", 2017.
7. Ziyomammedov B. "Pedagogik mahorat asoslari". – Toshkent, 2009.
8. Elektron resurs: O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi rasmiy sayti – www.edu.uz.